

Ár 2012, þriðjudaginn 17. apríl, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 95/2011**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 10. nóvember 2011, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 9. nóvember 2011. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 10. nóvember, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 5. desember 2011. Var bréfið sent sóknaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 12. desember 2011, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 16., 23. og 30. mars og 17. apríl 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 12. janúar 2007 var samningur nr. X, um einkaleigu, gerður á milli sóknaraðila sem leigutaka, varnaraðila sem leigusala og A sem seljanda og þjónustuaðila. Samningurinn var um leigu á bifreiðinni B, til sóknaraðila. Er nauðsynlegt að gera allitarlega grein fyrir efni þessa samnings og þeirra skjala sem honum tengjast

Samningurinn ber fyrirsögnina „Einkaleiga“ og eru skilmálar hans tvíþættir. Annars vegar sérstakir skilmálar í níu liðum og hins vegar almennir skilmálar í greinum 10 til 34. Í upphafi samnings kemur fram hver sé leigutaki, hver sé leigusali og hver sé seljandi bifreiðarinnar. Í 1. gr. sérstöku skilmálanna er tilgreind tegund, fastanúmer og fyrsti skráningardagur bifreiðarinnar. Þá kemur fram að bifreiðin sé ábyrgðar- og húftryggð hjá C. Í 2. gr. segir að leigutími hefjist 8. janúar 2007 og standi til 5. febrúar 2010. Þá segir að fyrsti gjalddagi sé 5. mars 2007 og að fjöldi gjalldaga sé 36, einnig að leigutaki eigi að skila bifreið til söluaðila eigi síðar en þann 5. febrúar 2010. Í 3. gr. er kveðið á um greiðslu við undirritun en þar segir að fyrirframgreidd leiga sé kr. 0 og tryggingarfé inn á samning kr. 0.

Þá er í 4. gr. kveðið á um leigu. Þar er að finna ákvæði um hlutaleigu þann 5. febrúar 2007, kr. 40.764, og mánaðarlega leigu kr. 45.443, í fyrsta skipti þann 5. mars 2007 og svo 5. hvers mánaðar eftir það. Leiga átti að greiðast eftir á í hvert skipti. Þá

kemur fram að leiga miðist við F3 og svo segir: „Myntkarfan F3 EUR 40%, CHF 10%, USD 30%, JPY 20%.“ Í 5. gr. kemur leigugrunnurinn fram en þar segir að kaupverð bifreiðar sé kr. 2.540.900, þjónustusamningur kr. 128.500, stofngjald kr. 0 og greiðsla við undirritun kr. 0. Heildarupphæð samningsins er kr. 2.669.400. Þá eru í 6. gr. ákvæði um innlausnarverð, lokagreiðslu og ábyrgðaraðila. Innlausnarverð söluaðila í lok samnings er kr. 1.458.351, lokagreiðsla á samningnum er kr. 1.458.351. Tekið er fram að innlausnarverð og lokagreiðsla taki breytingum á gjaldmiðlum skv. myntkörfunni F3. Inneign leigutaka í lok samnings er kr. 0.

Í 7. gr. kemur fram hvað sé innifalið í leigu. Segir þar að hámarksfjöldi ekinna kílómetra á ári sé 20.000 og að verð á hvern ekinn kílómeter umfram hámark sé 5 kr. Einnig segir: „Innifalin þjónusta í leigugjaldi: Olíuskipti, þjónustuskoðanir og annað venjubundið viðhald samkvæmt þjónustubók.“ Í 8. gr. kemur fram að í lok samningstíma hafi leigutaki ekki kauprétt og skuli skila bifreiðinni til seljanda. Hafi leigutaki áhuga á að kaupa bifreiðina í lok leigutíma skuli hann snúa sér til seljanda eða fulltrúa hans. Þá er í 9. gr. ákvæði um uppsögn samnings. Þar segir: „Athugaðu að samningur þessi er tímabundinn og að ekki er hægt að segja honum upp fyrir lok hans nema því fylgi umtalsverður kostnaður, sem fer eftir því hvenær á tímabilinu honum er sagt upp. Því fyrr sem samningi þessum er sagt upp, því hærri er kostnaðurinn, og getur hann numið allt að allri ógjaldfallinni leigu út samningstíma. Ástæðan er sú að bifreiðin fellur meira í verði í upphafi en sú lækkun sem verður á höfuðstól samnings. Um uppgjör á samningi og riftun hans má sjá nánar í 27. og 28. gr. samnings þessa.“

Um upphaf og lok leigutíma er fjallað í 10. gr. en þar kemur fram að varnaraðili hafi að ósk leigutaka keypt bifreiðina. Leiga er eftirágreidd, sbr. 11. gr. samningsins. Þar kemur fram að leiga sú sem er gengistryggð miði við breytingar á gengi erlends og/eða erlendra gjaldmiðla gagnvart ISK sé greind í íslenskum krónum. Þá segir að leigugjald sé innheimt í ISK. Við útreikning leigu skuli leggja til grundvallar skráð sölugengi Seðlabanka Íslands á viðkomandi gjaldmiðli eða gjaldmiðlum við útgáfudag reiknings. Í 13. gr. kemur fram að varnaraðili sé eigandi bifreiðarinnar. Við greiðslu síðustu leigugreiðslu og/eða eftirstöðva samnings á hverjum tíma og ef samningurinn væri að öðru leyti í skilum átti varnaraðili að gefa út innheimtuseðil fyrir lokagreiðslu samnings sem tilgreind er í 6. gr. á hendur leigutaka sem bæri ábyrgð á greiðslu hennar til varnaraðila. Samkvæmt kaupsamningi sem sé hluti samningsins framselji leigutaki innheimtuseðil til seljanda og fái seljandi afsal fyrir bifreiðinni þegar sá seðill hafi verið greiddur. Umskráning bifreiðar yfir á nafn leigutaka eða seljanda gildi sem afsal. Varnaraðili ber skv. 13. gr. enga eigendaábyrgð á bifreiðinni enda ekki haft hana til afnota.

Í 16. gr. um vanefndir seljanda segir að leigutaka ber að greiða leigu þó svo að seljandi vanefndi samning sinn við F og/eða leigutaka. Leigutaki greiði kostnað við kröfugerð á hendur seljanda vegna vanefnda af hans hálfu, hvort sem sú kröfugerð er í nafni F eða F framselur kröfuna til leigutaka.

Í 18. gr. samningsins er fjallað um meðferð leigumunar en í 19. gr. um tjón á leigumun. Þar kemur m.a. fram að leigutakinn skal láta seljandann eða viðurkenndan umboðsaðila af hans hálfu annast allt viðhald og viðgerðir. Leigutaka er óheimilt að breyta bifreiðinni nema seljandi samþykki breytinguna skriflega. Skal breytingin framkvæmd á verkstæði seljanda eða þess sem hann vísar til.

Í 26. gr. kemur fram að varnaraðila sé heimilt að rifta samningi þessum án fyrirvara vanefni eða brjóti leigutaki einhverja grein samningsins eða seljandi gæti ekki lengur innt af hendi skyldur sínar skv. honum. Þá kemur m.a. fram í 28. gr. um

uppgjör milli varnaraðila og leigutaka vegna loka samningsins skv. 26. gr. að leigutaki skuli greiða allar ógjaldfallnar leigugreiðslur skv. 4. gr.

Með umræddum samningi fylgdi greiðsluáætlun en þar var sóknaraðili tilgreindur kaupandi og A seljandi. Þar voru tilgreindar dagsetningar hinna 36 greiðslna, höfuðstóll, afborgun, vextir og greiðsla með greiðslugjaldi.

Þann 12. janúar 2007 var skjalið „Kaupsamningur með einkaleigusamningi“ einnig undirritað. Í því kom fram að seljandi, A, skuldbindi sig til að kaupa bifreiðina að loknum einkaleigusamningi F og leigutaka um sömu bifreið. Tekið var fram að bifreiðinni skyldi skilað í lok samningstímans til seljanda í eðlilegu ástandi miðað við akstur og aldur bifreiða sömu gerðar. Þá kom fram að fyrir lok samningstímans gæfi varnaraðili út innheimtuseðil fyrir lokagreiðslu samnings á hendur sóknaraðila sem framseldi hann hér með seljanda með undirritun sinni á kaupsamninginn. Innheimtuseðillinn var gefinn út í íslenskum krónum og var miðað við gengi á útgáfudegi, sem gat verið allt að 31 degi fyrir lok samnings. Ef lokagreiðsla væri jöfn innlausnarverði bílaumboðsins eignaðist seljandi bifreiðina með greiðslu innheimtunnar sem yrði þá umskráð á seljanda eða þess sem hann vísaði til. Ef lokagreiðslan væri lægri en innlausnarverð seljanda skyldi seljandi greiða leigutaka út þann mismun við skil bifreiðar og eignaðist þá seljandi bifreiðina að fullu. Seljandi gat þó notað þann mismun til að greiða fyrir skemmdir og allt óeðlilegt slit á bifreiðinni. Í báðum tilfellum myndi seljandi strax afskrá leigutaka sem umráðamann.

Sóknaraðili stóð við samninginn og skilaði bifreiðinni til seljanda í samræmi við 2. gr. samningsins.

Sóknaraðili fór fram á endurútreikning samningsins. Þann 26. október 2011 staðfesti varnaraðili að samningurinn yrði ekki endurútreiknaður.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 9. nóvember 2011.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili endurreikni samning nr. X. Einnig krefst sóknaraðili þess að reiknaðir verði dráttarvextir á væntanlega ofgreiðslu frá 1. apríl 2011, en varnaraðila bar að endurreikna samninginn fyrir þann tíma.

Sóknaraðili vísar til þess að umræddur samningur sé í raun í íslenskum krónum verðtryggður með tengingu við gengi erlendra gjaldmiðla. Sóknaraðili bendir á að í greiðsluáætlun sem fylgi samningnum sé greiðsluáætlun sett upp eins og um lán væri að ræða, m.a. sé gert ráð fyrir vöxtum. Vísar sóknaraðili til dóms Hæstaréttar í máli nr. 153/2010 þar sem fram komi að slíkt tíðkist í lánsamningnum og eigi engan veginn við í leigusamningum. Í greiðsluáætluninni komi jafnframt fram að árleg hlutfallstala kostnaðar sé 7%, að heildarkostnaður sé kr. 465.694 og að útborgunardagur sé 8. janúar 2007. Upplýsingagjöf um þetta bendi einnig til þess að um lánsamning sé að ræða fremur en leigusamning.

Þá bendir sóknaraðili á að í samningnum sjálfum séu ákvæði um vexti sem greiða skuli samhliða afborgunum, en slíkt tíðkist í lánsamningum og eigi engan veginn við í einkaleigusamningum. Þá sé þar jafnframt gengið út frá því að við vanefndir geti varnaraðili rift samningi.

Þegar allt þetta sé virt verði að líta svo á að varnaraðili hafi í raun veitt lán til kaupa á bifreið eða afnotarétti bifreiðar, sem fyrirtækið kaus í orði kveðnu að klæða í búning einkaleigusamnings í stað þess að kaupa af sóknaraðila skuldabréf.

Vísar sóknaraðili til þess að í 4. gr. samningsins segi „Leiga tekur mið af myntkörfunni F3. Myntkarfa F3: EUR 40%, USD 30%, JPY 20%, CHF 10%.“ Í 4. gr. samningsins komi fram að mánaðarleiga sé kr. 45.443. Leigugjald sé því skv. samningnum innheimt í íslenskum krónum. Samkvæmt greiðsluáætlun skuli lántaki greiða mánaðarlega afborgun sem nemi tiltekinni fjárhæð í íslenskum krónum, en fram komi að þær greiðslur geti breyst miðað við breytingar á gengi viðkomandi gjaldmiðla sem tilgreindir séu í greiðsluáætluninni. Mánaðarlegar greiðslur sem nefndar séu í samningnum séu í íslenskum krónum og beinlínis komi fram að þær taki breytingum í samræmi við breytingar á gengi viðkomandi gjaldmiðla gagnvart íslenskri krónu.

Sóknaraðili telur að samkvæmt ofangreindu sé samningurinn í raun um lán í íslenskum krónum, verðtryggður með tengingu við gengi erlendra gjaldmiðla. Slík verðtrygging sé óheimil sbr. dóma Hæstaréttar frá því í júní og september 2010. Samningurinn falli samkvæmt ofangreindu undir gildissvið bráðabirgðaákvæðis X í lögum nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að öllum kröfum sóknaraðila verði vísað frá með vísan til 7. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Til vara krefst varnaraðili þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili mótmælir í upphafi þeirri fullyrðingu sóknaraðila að samningur aðila falli undir bráðabirgðaákvæði X í lögum nr. 38/2011 um vexti og verðtryggingu og þ.a.l. hafi varnaraðila borið að endurreikna samninginn innan tiltekins tíma. Að mati varnaraðila sé samningur aðila þríhliða leigusamningur en ekki lánssamningur og þ.a.l. falli hann utan gildissviðs laga nr. 38/2001 og krafa sóknaraðila um endurútreikning og eftir atvikum dráttarvexti af meintum ofgreiðslum eigi því ekki rétt á sér.

Til stuðnings aðalkröfu sinni vísar varnaraðili til þess að mál þetta sé „*óháft til afgreiðslu hjá nefndinni*“ í skilningi 7. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Varnaraðili byggir á því að ekki verði úr máli þessu leyst án þess að grein verði gerð fyrir lögskiptum sóknaraðila, varnaraðila og A enda ljóst að það séu ekki einungis sóknaraðili og varnaraðili sem eigi réttindi og beri skyldur skv. samningnum heldur einnig A.

Til stuðnings varakröfu sinni vísar varnaraðili til þess að fyrst verði að skilgreina hugtakið „einkaleiga“, en það sé ein tegund eignaleigusamninga. Í 3. tl. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki komi fram að með eignaleigu sé átt við leigustarfsemi með lausafé eða fasteignir þar sem leigusali selji hið leigða gegn umsömdu leigugjaldi í tiltekinn lágmarksleigutíma.

Varnaraðili telur að lög nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu eigi ekki við þar sem um sé að ræða leigusamning. Leigusamningur sé gagnkvæmur samningur og annars eðlis en hefðbundið peningalán. Varnaraðili byggir á því að til þess að samningsskuldbinding geti fallið undir 1. mgr. 13. gr. vaxtalaga þurfi að vera um hefðbundin peningalánaviðskipi að ræða. Einkaleigusamningur með kauprétti feli í sér leigu á tækjum en ekki afhendingu á peningum og geti því ekki fallið undir ákvæði VI. kafla laganna. Varnaraðili byggir á því að heimilt hafi verið að gengistryggja samninginn vegna þess að um sé að ræða leigusamning.

Varnaraðili bendir á að umræddur samningur horfi öðruvísi við en í dómum Hæstaréttar í málum nr. 153/2010 og 92/2010. Eignarrétturinn færir ekki yfir til

leigutakans við lok leigutímans heldur sé bifreiðaumboðið skuldbundið til að kaupa bifreiðina af varnaraðila við lok leigutímans. Ítrekar varnaraðili að sóknaraðili hafði ekki kauprétt að leigumun við lok leigutíma.

Varnaraðili vísar til þess að við mat á lögmæti verðtryggingar verði að gera greinarmun á hreinum fjárskuldbindingum eða peningalánaviðskiptum annars vegar og gagnkvæmum samningum hins vegar en varðandi síðarnefnda atriðið eigi báðir samningsaðilar að inna af hendi framlög á tilteknu tímamarki eftir samningsgerð. Lagaákvæði um verðtryggingu fjárskuldbindinga hafi í dómum ekki verið talin ná til gagnkvæmra samninga, sbr. dóma Hæstaréttar Hrd. 1978:903, Hrd. 1979:167, Hrd. 1979:1251, Hrd 1980:1291 og Hrd. 1986:742.

Þá bendir varnaraðili á að fleiri atriði bendi til þess að um sé að ræða leigusamning en ekki lánsamning, eins og heiti samningsins, orðalagið leigutaki og leigusali, orðnotkun í samningnum, sbr. leigumunur, hið leigða, leigutími, leiga og leigugrunnur, eignarréttur helst hjá leigusala allan leigutímann og 3. tölul. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 161/2002. Varnaraðili bendir á að meginreglan um samningsfrelsi í viðskiptum geri það að verkum að gengisviðmiðun sé heimil nema skýrt sé tekið fram í lögum að svo sé ekki.

Varnaraðili byggir á því að við túlkun á því hvort um leigusamning eða lánsamning sé að ræða verði að taka mið af forsendum samningsaðila við samningsgerðina. Það hafi verið forsenda af hálfu varnaraðila að þar sem um gengistryggðan leigusamning væri að ræða þá skyldu endurgreiðslur bundnar gengi á hinum erlendu myntum sem leigutaki valdi. Leigutaka hafi mátt vera þessi forsenda ljós. Um var að ræða forsendu sem var ákvörðunarástæða af hálfu varnaraðila. Varnaraðili telur sanngjarnt og eðlilegt með hliðsjón af skiptingu áhættu að gengistrygging sé reiknuð á einkaleigusamning aðila.

Varnaraðili bendir á að hvað lánasamninga varði sé meginreglan að um tvíhliða réttarsamband lántaka og lánveitanda sé að ræða. Slíkt sé ekki um að ræða í tilviki því sem nú sé um deilt. Þar sé um að ræða þríhliða einkaleigusamning, þar sem varnaraðili sé leigusali, sóknaraðili leigutaki og A seljandi/þjónustuaðili. Því til viðbótar sé A skuldbundið til að kaupa bifreiðina af varnaraðila við lok leigutíma út frá fyrirfram ákveðnu innlausnarverði. Þetta sé eitt af grunnatriðunum í samningnum sem byggir á því að varnaraðili kaupi bíl af bílaumboðinu og fái af honum leigutekjur frá leigutaka í ákveðinn tíma en að leigutíma loknum sé bílaumboðið skuldbundið til að kaupa bílinn til baka af varnaraðila. Í hinum þríhliða einkaleigusamningi komi fram að leigutaki hafi ekki möguleika á að kaupa bifreiðina við lok leigutímans af bílaumboðinu. Þetta sýni ljóslega að engan veginn sé hægt að túlka réttarsambandið á milli sóknaraðila og varnaraðila á annan hátt en að um leigusamning sé að ræða.

Þá bendir varnaraðili á að sóknaraðili haldi því fram að um lánsamning sé að ræða en hvergi komi fram í kvörtuninni hvað sé verið að lána. Varnaraðili kveðst ekki átta sig á því hvort sóknaraðili byggir á því að verið sé að lána bíl, peninga eða eitthvað annað. Varnaraðili bendir enn fremur á að vaxtaákvæði samningsins bendi ekki til þess að um lánsamning sé að ræða, frekar en leigusamning. Þá vísar varnaraðili til þess að sóknaraðili bendi á að í skilmálum samningsins sé gengið út frá því að við vanefndir geti varnaraðili rift samningnum. Varnaraðili svarar þessu á þann veg að væru slík ákvæði ekki í samningnum gætu leigutakar hæglega hætt að greiða leigu og þar með myndi leigusali verða fyrir tjóni ef hann gæti ekki komið leiguandlagi aftur í leigu.

Varnaraðili vísar til þess að eignaleigusamningar, þ.m.t. einkaleiga falli undir ákvæði laga nr. 121/1994 um neytendalán, sbr. d. lið 2. gr. laganna. Ákvæðið

undirstriki að eignaleigusamningar, þ.m.t. einkaleigusamningar, séu leigusamningar með því að taka sérstaklega fram að aðrir leigusamningar falli ekki undir ákvæðið. Það sé ekki hægt að gagnálykta frá þessu og halda því fram að sökum þessa hafi löggjafinn flokkað alla eignaleigusamninga sem lánessamninga. Greina þurfi innihald hvers samnings hvað þetta varði.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur í fyrsta lagi að því hvort samningur nr. X, um einkaleigu, hafi verið lánessamningur. Af þessu atriði leiðir síðan ágreiningur um hvort samningurinn hafi verið gengistryggður með ólögmætum hætti og þar með hvort samninginn beri að endurreikna á grundvelli bráðabirgðaákvæðis X í lögum nr. 38/2001 og dómafordæma Hæstaréttar um ólögmæta gengistryggingu lánessamninga.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfu sóknaraðila verði vísað frá með vísan til 7. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Í 7. gr. samþykktanna kemur m.a. fram að nefndin geti vísað máli frá á þeim grundvelli að upplýsingar þær sem liggja fyrir eða aðrar sérstakar aðstæður geri það óhæft til afgreiðslu hjá nefndinni.

Í greiðsluáætlun aðila kemur fram að kaupandi sé sóknaraðili og seljandi sé A. Undir greiðsluáætlunina rita sóknaraðili og ritað er undir fyrir hönd varnaraðila. Ekki er gert ráð fyrir að A riti undir greiðsluáætlunina. Af því má ráða að, þrátt fyrir að í samningnum sé kveðið á um ákveðin réttindi og skyldur A, séu greiðslur samkvæmt samningnum aðallega á milli sóknaraðila og varnaraðila. Yrði fallist á kröfur sóknaraðila myndi það ekki hrófla við réttindum eða skyldum A samkvæmt umræddum samningum. Verður því ekki talið að sérstakar aðstæður geri málið óhæft til afgreiðslu hjá nefndinni. Ber því að hafna aðalkröfu varnaraðila, sbr. úrskurður úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 67/2011.

Ágreiningur málsaðila snýr að því hvers eðlis umræddur samningur sé. Sóknaraðili telur að samningurinn sé lánessamningur og því sé óheimilt að binda greiðslur af honum við gengi erlendra gjaldmiðla. Varnaraðili telur samninginn vera leigusamning og að hann falli utan gildissviðs laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu.

Af því sem að framan er rakinn um samning aðila um einkaleigu má sjá að ákvæði hans eru að mörgu leyti mótsagnakennd og óskýr. Þannig eru aðilar að samningnum leigutaki, leigusali og seljandi, þó samningurinn sé um leigu en ekki kaup samkvæmt fyrirsögn hans.

Einkaleigusamningnum fylgdi svo sem áður er getið kaupsamningur. Hann er á milli leigutaka (sóknaraðila) og seljanda (A). Samkvæmt honum skuldbindur seljandi sig til að kaupa bifreiðina aftur á ákveðnu verði, sem er jafnt lokagreiðslu leigutaka samkvæmt einkaleigusamningnum.

Samkvæmt öllu því sem að framan hefur verið lýst, er sambandinu á milli aðila stillt upp þannig að á grundvelli samninganna kaupir varnaraðili bifreiðina af seljanda, A, en leigir hana svo til sóknaraðila. Í lok leigutímans skuldbindur seljandinn sig svo til að kaupa bifreiðina til baka á ákveðnu verði. Aðstaðan í þessu máli er því ekki sú sama og t.d. var fjallað um í dómi Hæstaréttar í máli 153/2010, en þar var talið að fjármálafyrirtæki hefði í raun veitt viðsemjanda sínum lán til kaupa á bifreið, sem fyrirtækið kaus í orði kveðnu að klæða í búning leigusamnings í stað þess að kaupa af stefnda skuldabréf, sem tryggt væri með veði í bifreiðinni. Miklu fremur reynir hér á það álitaefni hvort líta beri á samninginn sem leigusamning á milli

seljandans og sóknaraðila, þar sem varnaraðili hafi ekki annað hlutverk en að annast fjármögnun.

Í almennum skilmálum samningsins er að finna nokkra þætti sem samræmast ekki því sem almennt er talið eiga við um leigusamninga. Í 11. gr. kemur fram að ef samningur er í íslenskum krónum er varnaraðila heimilt að endurreikna leiguna sem tilgreind er í 4. gr. skv. breytingum á „lánskjörum“ og/eða á gjaldskrá varnaraðila. Einnig er það ekki í samræmi við það sem venjulega gerist um leigusamninga að varnaraðili kom ekki að kaupunum á bílnum að öðru leyti en því að hann er skráður eigandi. Hafði sóknaraðili einn frumkvæði að kaupum á bílnum. Þá er til þess að líta að varnaraðili hefur reynt að víkja sér undan þeirri áhættu sem eigandi og leigusali ber almennt, sbr. einkum fyrrgreind ákvæði 16. gr. samningsins varðandi ágreining á milli leigutaka og seljanda bifreiðarinnar og þá tryggingu sem hann hafði gagnvart almenntri verðlækkun á leigutímanum með kaupsamningnum við A.

Þegar öll framangreind atriði eru metin heildstætt verður að telja að þrátt fyrir að varnaraðili hafi gengið langt í samningunum í þá átt að takmarka aðkomu sína umfram fjármögnun bifreiðarinnar sé ekki unnt að líta á samningssambandið sem leigusamning á milli varnaraðila og A sem varnaraðili hafi fjármagnað. Það var varnaraðili sem bar að meginstefnu eigendaáhættu vegna bílsins, en ekki seljandinn. Samband varnaraðila við sóknaraðila var alls ekki einskorðað við leigugreiðslurnar, heldur laut það í veigamiklum atriðum að meðferð bifreiðarinnar.

Samkvæmt þessu eiga ákvæði laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu ekki við um samninginn. Verður því að hafna kröfum sóknaraðila, sbr. úrskurður úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 57/2011.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfum sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 17. apríl 2012.

Haukur Guðmundsson

Guðlaug B. Ólafsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson

Sérálit

Geirs A. Marelssonar og Hildigunnar Hafsteinsdóttur

Ágreiningur aðila lýtur aðallega að því hvort samningur nr. X, um einkaleigu, hafi verið leigusamningur eða lánsamningur og þá hvort lánsamningurinn sé í íslenskum krónum, gengistryggður með ólögætum hætti.

Sóknaraðili vísar til þess að umræddur samningur sé í raun lánsamningur í íslenskum krónum verðtryggður með tengingu við gengi erlendra gjaldmiðla. Sóknaraðili bendir á að í greiðsluáætlun sem fylgi samningnum sé greiðsluáætlun sett upp eins og um lán væri að ræða, m.a. sé gert ráð fyrir vöxtum. Vísar sóknaraðili til dóms Hæstaréttar í máli nr. 153/2010 þar sem fram komi að slíkt tíðkist í lánsamningnum og eigi engan veginn við í leigusamningum.

Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 153/2010 var fjallað um það hvort svokallaður “Bílasamningur” teldist vera leigusamningur eða lánsamningur. Í málinu reyndi einnig á það hvort um væri að ræða lán í íslenskum krónum eða erlendri mynt og hvort lánið í íslenskum krónum væri gengistryggt með ólögmætum hætti. Í samningnum var ákvæði um að hann væri gengistryggður og að allar fjárhæðir væru bundnar erlendum/innlendum myntum í ákveðnum hlutföllum og tækju mið af þeim á hverjum tíma. Gengi/vísitala miðaðist við útborgunardag samnings og leigugjald tæki breytingum á gengi og Libor-vöxtum þeirra erlendu gjaldmiðla sem leigan væri greidd í. Í dómi Hæstaréttar var meðal annars litið til þess að í greiðsluáætlun, sem fylgdi samningnum, væri rætt um lán og að í samningnum væru ákvæði um vexti, sem greiða skyldi samhliða afborgunum. Komst Hæstiréttur að þeirri niðurstöðu að í raun hefði fjármálafyrirtækið veitt lán til kaupa á bifreið, en kosið í orði kveðnu að klæða í búning leigusamnings.

Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 282/2011 reyndi á það hvort fjármögnunarleigusamningur væri lánsamningur eða leigusamningur og hvort um væri að ræða lán í íslenskum krónum, gengistryggt með ólögmætum hætti. Umræddur fjármögnunarleigusamningur var að formi til nokkuð líkur þeim einkaleigusamningi sem hér er til umfjöllunar. Í ákvæðum fjármögnunarleigusamningsins var kveðið á um að mánaðarlega skyldi greitt leigugjald. Leigugjaldið væri tengt við gengi erlendra gjaldmiðla í ákveðnum hlutföllum og á hverjum gjalddaga skyldu greiddir vextir. Í aðfararorðum almennra skilmála samningsins var tekið fram að þeir gildi jafnt um kaupleigu- og fjármögnunarleigusamninga nema annað sé sérstakleg tekið fram. Samkvæmt 1. grein þeirra helst eignarrétturinn að hinu leigða hjá leigusala á meðan samningurinn er í gildi. Leigusali ber undir engum kringumstæðum áhættuna af því tjóni sem verða kann á hinu leigða frá undirritun samningsins. Í umræddum fjármögnunarleigusamningi var ekki kveðið á um að leigutaki myndi eignast hið leigða í lok samningstíma né að kaupréttur væri fyrir hendi. Í samningnum var kveðið á um að í lok upphaflegs leigutíma myndi annað leigugjald greiðast sem var aðeins brot af almennu leigugjaldi. Þrátt fyrir að ekki væri kveðið á um í samningi um fjármögnunarleigu að eignaréttur færðist yfir eða kaupréttur væri fyrir hendi, komst Hæstiréttur að þeirri niðurstöðu að þegar ákvæði sérstakra og almennra skilmála samningsins væru virt í heild yrði að telja að þótt samningurinn væri nefndur fjármögnunarleigusamningur væri það heiti nafnið tóm. Yrði að líta svo á að í raun hefði lán verið veitt til kaupa á vinnuvél, sem bankinn hefði kosið að klæða í búning leigusamnings.

Í þeim samningi sem hér um ræðir fylgir greiðsluáætlun með einkaleigusamningi líkt og í ofangreindum dómi Hæstaréttar. Í greiðsluáætlun er sóknaraðili sérstaklega tilgreindur sem kaupandi að bifreiðinni og A sem seljandi. Kaupverð bifreiðar er tilgreint sem kr. 2.540.900,-. Í greiðsluáætlun er að finna

sundurliðun á afborgunum ásamt vaxtagreiðslum líkt og um lánasamning væri að ræða.

Í almennum skilmálum samningsins er að finna nokkur ákvæði sem samræmast ekki því sem almennt er talið eiga við um leigusamninga. Í 10. gr. kemur fram að leigusamningurinn sé í raun kaupleigusamningur á milli varnaraðila, sóknaraðila og seljanda. Í 11. gr. kemur fram að ef samningur er í íslenskum krónum sé varnaraðila heimilt að endurreikna leiguna sem tilgreind er í 4. gr. skv. breytingum á „lánskjörum“ og/eða á gjaldskrá varnaraðila.

Einnig er það ekki í samræmi við það sem venjulega gerist um leigusamninga að varnaraðili kom ekki að kaupunum á bílnum að öðru leyti en því að hann er skráður eigandi. Hafði sóknaraðili einn frumkvæði að kaupum á bílnum.

Pá er til þess að líta að varnaraðili hefur reynt að víkja sér undan þeirri áhættu sem eigandi og leigusali ber almennt, sbr. einkum fyrrgreind ákvæði 16. gr. samningsins varðandi ágreining á milli leigutaka og seljanda bifreiðarinnar og þá tryggingu sem hann hafði gagnvart almennri verðlækkun á leigutímanum með kaupsamningnum við A. Með sérákvæðum í 18-20. gr. hefur varnaraðili jafnframt komið því þannig fyrir að hann sem leigusali beri undir engum kringumstæðum áhættuna af því tjóni sem verða kann á hinu leigða frá undirritun samningsins.

Með vísan til forms og efnis þeirra skjala sem liggja til grundvallar samningi aðila verður ekki hjá því komist að líta svo á að varnaraðili hafi veitt sóknaraðila lán til kaupa á bifreið og klætt þann gerning í búning leigusamnings.

Eins og áður segir eru kaupverð og afborganir tilgreindar í íslenskum krónum í greiðsluáætlun. Í 4. og 11. gr. er kveðið á um að leigugjald skuli greitt í íslenskum krónum en sé gengistryggt og taki mið af myntkörfunni F3 (EUR 40%, CHF 10%, USD 30%, JPY 20%). Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 551/2011 er sett fram ákveðin leiðbeiningarregla um hvernig skuli lagt mat á hvort skuldbinding sé í erlendum gjaldmiðli eða íslenskum krónum. Þar segir að: *“við úrlausn á því, hvort um sé að ræða skuldbindingu í íslenskum krónum eða erlendum gjaldmiðli eða gjaldmiðlum, verði fyrst og fremst að líta til forms og meginefnis þeirra gerninga sem liggja til grundvallar skuldbindingunni. Í því sambandi skiptir einkum máli hvernig sjálf skuldbindingin er tilgreind í þeim.”* Í samningi aðila eru skuldbindingar aðila tilgreindar í íslenskum krónum. Í 11. gr. í skilmálum samningsins er fjallað um gengistryggingu á leigugreiðslum og með hvaða hætti hún taki breytingum. Þar kemur meðal annars fram að leigugjald taki breytingum á gengi og Libor-vöxtum þeirra erlendu gjaldmiðla sem leigan sé greidd í. Í 4. og 11. gr. í skilmálum samningsins er því skýrt kveðið á um gengistryggingu samningsfjárhæðar og afborgana.

Með vísan til forms og efnis samnings aðila er ljóst að um er að ræða lánessamning í íslenskum krónum vegna kaupa á bifreið. Samkvæmt ákvæðum 13. og 14. gr. laga nr. 38/2001 er óheimilt að verðtryggja lán í íslenskum krónum með því að binda þau við gengi erlendra gjaldmiðla. Í samningnum er skýrt kveðið á um gengistryggingu samningsfjárhæðar. Í ljósi þess verður ekki hjá því komist að fallast á kröfu sóknaraðila um endurútreikning á samningi aðila.

Reykjavík, 17. apríl 2012.

Geir Arnar Marelsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Ár 2012, föstudaginn 17. febrúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Jóhann Tómas Sigurðsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir og Guðlaug B. Ólafsdóttir.